

Lūgumrakstu komiteja

2019/2199(INI)

7.9.2020

ATZINUMS

Sniegusi Lūgumrakstu komiteja

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai

par pamattiesību stāvokli Eiropas Savienībā — gada ziņojumi par 2018. un 2019. gadu
(2019/2199(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Yana Toom*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Lūgumrakstu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

1. uzsver, ka ir svarīgi, lai dalībvalstis valsts līmenī izmantotu Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk — Harta)¹, kas ir viens no ES primārajiem tiesību aktiem, gan atsaucoties uz to valstu tiesās, gan iekļaujot likumdošanas procedūrās saistībā ar ES tiesību aktu īstenošanu, un pauž nožēlu par to, ka dalībvalstis tās noteikumus nepiemēro vienādi, it sevišķi 51. pantu, jo tādējādi varētu tikt vājināts Eiropas projekts un iedragāta demokrātijas kvalitāte Eiropas Savienībā; mudina Komisiju nodrošināt to, lai Harta tiktu ievērota un pildīta, šajā nolūkā izmantojot visus tam paredzētos juridiskos instrumentus; atgādina, ka lūgumrakstos paustais liecina par to, ka ES pilsoņu cerības, kas saistītas ar viņu pamattiesību aizsardzību, attiecas arī uz jautājumiem ārpus Hartas piemērošanas jomas; uzskata, ka Harta ir vairāk jāpopularizē, piemēram, īstenojot mērķtiecīgas kampaņas gan dalībvalstīs, gan starptautiskā mērogā, lai padarītu tās noteikumus iedarbīgākus un veicinātu tās izmantošanu kā pozitīvu interpretācijas avotu arī tādās lietās, kas neietilpst ES tiesību aktu darbības jomā; šajā sakarībā mudina valstu parlamentus, izstrādājot tiesību aktus, nodrošināt visaugstākos pamattiesību aizsardzības standartus; uzskata, ka vērtīgu atbalstu šajā jomā dalībvalstis var saņemt, vēršoties pie Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (*FRA*);
2. uzsver nepieciešamību pēc iespējamām līgumu izmaiņām, lai vēl vairāk nostiprinātu ES pilsoņu pamattiesību aizsardzību, ko paredz ES Līgumi;
3. atgādina Komisijai par tās institucionālo pienākumu analizēt no pilsoņiem saņemtās sūdzības par iespējamām pamattiesību pārkāpumiem dalībvalstīs;
4. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, ka ES pilsoņi un iedzīvotāji ir informēti par Hartas 44. pantā un LESD 227. pantā noteiktajām tiesībām iesniegt lūgumrakstus Eiropas Parlamentam un tiesībām vērsties pie ombuda nolūkā aizstāvēt savas tiesības un ziņot par pārkāpumiem;
5. uzsver nepieciešamību uzlabot lūgumrakstu lomu dialogā un mijiedarbībā ar ES pilsoņiem saistībā ar Eiropas Savienības iestāžu, struktūru, biroju vai aģentūru pieļautām administratīvām kļūmēm; atgādina, ka lūgumraksti parasti ir pirmais signāls par pamattiesību pārkāpumiem dalībvalstīs;
6. uzskata, ka ES cīņai pret rasismu, ksenofobiju un citiem neiecietības veidiem būtu jābūt jāsākas ar skaidru komunikāciju un oficiālu korektas informācijas apmaiņu; uzskata, ka naida runai un ksenofobijai nav vietas sabiedriskajā dzīvē, tostarp sporta pasākumos, un īpaši pauž bažas par cilvēkiem, kas pieder pie neaizsargātām grupām, jo bieži vien mērķis ir tieši šādi cilvēki; aicina Komisiju sistemātiski vākt datus šajā jomā, lai būtu iespējams izstrādāt efektīvus, uz pierādījumiem balstītus juridiskus un politiskus risinājumus; ar bažām konstatē, ka vairākas dalībvalstis nav pilnībā vai pareizi īstenojušas Padomes 2008. gada 28. novembra Pamatlēmumu par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm² un

¹ Sk. LESD 6. pantu.

² OV L 328, 6.12.2008., 55. lpp.

ieviesušas tajā noteiktos minimālos standartus attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kuri izpaužas kā noteikta veida noziegumu noliegšana, attaisnošana vai rupja banalizēšana; aicina dalībvalstis nodrošināt, ka visas potenciālās naida runas izpaušmes un naida noziegumi tiek efektīvi konstatēti un izskatīti saskaņā ar valstu un ES tiesību aktiem;

7. aicina Komisiju ierosināt steidzamu risinājumu attiecībā uz biežajiem bēgļu un migrantu cilvēktiesību pārkāpumiem uzņemšanas centros Eiropas teritorijā;
8. uzsver, ka neatkarīga tiesu vara, tiesu pieejamība, vārda brīvība, brīvība piekļūt informācijai un saņemt un izplatīt to, kā arī mediju plurālisms ir ārkārtīgi nozīmīgi tiesiskuma elementi; aicina Komisiju gadījumos, kad dalībvalstis pārkāpj šīs ES pamatvērtības, panākt to īstenošanu; norāda, ka izglītībai ir būtiska nozīme, lai attīstītu spēju analizēt plašsaziņas līdzekļu vēstījumus, un uzsver, ka, vispārīgi raugoties, ir steidzami jāveic efektīvi pasākumi maldinošas informācijas un viltus ziņu apkarošanai, lai nodrošinātu plašsaziņas līdzekļu pienācīgu darbību demokrātiskā sabiedrībā; pauž dziļas bažas par dažās dalībvalstīs vērojamām nepilnībām attiecībā uz tiesu pieejamību, tiesībām uz aizstāvību un tiesu varas neatkarības trūkumu, kā rezultātā, vājinoties tiesiskumam, iestājas nesodāmība un netaisnība; aicina Komisiju turpināt rūpīgi izstrādāt instrumentu objektīvai un regulārai tiesiskuma, demokrātijas un pamattiesību situācijas novērtēšanai visās dalībvalstīs; ierosina Komisijai izveidot ES struktūru, kas uzraudzītu tiesiskuma ievērošanu dalībvalstīs;
9. aicina ES iestādes un dalībvalstis uzlabot ES tiesu iestāžu sadarbības instrumentu, jo īpaši Eiropas apcietināšanas ordera, efektivitāti un nodrošināt, ka visi noziegumos cietušie ir informēti par savām tiesībām un viņiem ir pieejami atbilstoši atbalsta dienesti saskaņā ar Cietušo tiesību direktīvu³;
10. aicina ES iestādes un dalībvalstis izveidot juridiskus mehānismus, kas ļautu paredzēt kriminālsodus par konkrētu terora aktu un pret cilvēci pastrādātu noziegumu slavināšanu, jo šāda slavināšana pazemo upuri un, iedragājot upura cieņu un kaitējot atlabšanai, izraisa sekundāru viktimizāciju;
11. aicina Komisiju un dalībvalstis turpināt īstenot Eiropas sociālo tiesību pīlāra principus, kas uzskatāms par stūrakmeni centienos padarīt Savienību labāku tās pilsoņiem un iedzīvotājiem, tostarp attiecīgā gadījumā veicot likumdošanas pasākumus, lai ES un valstu līmenī nodrošinātu sociālās tiesības, piemēram, vispārēju piekļuvi kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai, mūžizglītību, sociālo un profesionālo integrāciju, tostarp pievēršoties cilvēkiem ar invaliditāti, labākus darba apstākļus un sociālos pakalpojumus, kā noteikts Eiropas sociālo tiesību pīlāra principos; prasa, lai Komisija un dalībvalstis aktīvāk iesaistītos mehānismos, ar kuriem tiek uzraudzīti sociālās iekļaušanas pasākumi cilvēkiem ar invaliditāti, kā noteikts Hartas 26. pantā, un uzlabotu šo mehānismu pārredzamību; atgādina, ka ir svarīgi turpināt izstrādāt visus nepieciešamos aspektus ES sistēmā, kas izveidota saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*CRPD*); uzsver, cik svarīgs ir pienācīgs kopienā nodrošināts atbalsts cilvēkiem ar invaliditāti, tādēļ uzstāj, ka attiecīgie ES līdzekļi jāvirza tikai un vienīgi šādām

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīva 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp.).

iniciatīvām un jācenšas neizmantojot institucionālus risinājumus;

12. aicina visas ES dalībvalstis, kuras vēl nav pievienojušās Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām Fakultatīvajam protokolam, pilnībā ratificēt šo protokolu, lai fiziskām personām vai viņu pārstāvjiem būtu iespējams iesniegt iesniegumus; aicina Padomi veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu Savienības pievienošanas Fakultatīvajam protokolam;
13. aicina dalībvalstis nodrošināt visiem bērniem Eiropas Savienībā tiesības uz izglītību un bērna interešu ievērošanu un aizsargāt bērnus pret jebkāda veida diskrimināciju; norāda, ka izglītības sistēmas, kurās valodu apguvei tiek izmantota metode “iegremdēšanās valodā”, var nelabvēlīgi ietekmēt mācīšanos, jo īpaši bērniem ar invaliditāti, kas saistīta ar valodas attīstības problēmām, piemēram, autiskā spektra traucējumiem;
14. norāda, ka daudzos lūgumrakstos ir paustas sūdzības par terminētu darba līgumu ļaunprātīgu izmantošanu, tostarp arī publiskajā sektorā; pauž dziļu nožēlu par šo pastāvošo praksi un uzskata, ka tā ir pretrunā Hartas 30. pantam par aizstāvību pret atlaišanu un 31. pantam par taisnīgiem darba apstākļiem;
15. uzskata, ka īpaša uzmanība būtu jāpievērš Hartas 35. pantā nostiprinātajām pamattiesībām uz veselības aprūpi, turklāt īpaši jāskata problēmas, ar ko saskaras cilvēki, kuri slimo ar mialģisko encefalomiēlītu jeb hroniskā noguruma sindromu; uzsver — lai labāk izprastu mialģiskā encefalomiēlīta jeb hroniskā noguruma sindroma, kā arī reto slimību cēloņus un izraisītājus, ļoti svarīgs ir pietiekams ES līmeņa finansējums pētniecībai;
16. atgādina par nepieciešamību ES līmenī nodrošināt Orhūsas konvencijā noteikto iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, lai nodrošinātu atbilstošu sistēmu un efektīvus mehānismus pilsoniskās sabiedrības dziļākai iesaistei vides aizsardzības pienākuma izpildē atbilstīgi Hartas 37. panta idejai;
17. uzsver, ka, ņemot vērā jauno tehnoloģiju attīstību, ir vajadzīgi mūsdienīgi aizsardzības pasākumi privātuma un datu aizsardzības nodrošināšanai; norāda, ka, raugoties uz tādām jaunajām tehnoloģijām kā mākslīgais intelekts un lielle dati, līdztekus ētiskajiem aspektiem ir jāapsver arī to ietekme uz lietotāju pamattiesībām; atzinīgi vērtē Komisijas centienus nodrošināt atbilstošu tiesisko regulējumu mākslīgajā intelektā balstītām tehnoloģijām; mudina Komisiju saistībā ar 5G tīklu un attiecīgās infrastruktūras ieviešanu nodrošināt iedzīvotāju tiesību augstāko aizsardzības līmeni saskaņā ar ES tiesību aktiem datu aizsardzības jomā; aicina Komisiju nodrošināt pamatnostādnes, tostarp ētikas standartus un kopīgus pārredzamības noteikumus, un izvirzīt vienotas prasības novērtējumiem par ietekmi uz pamattiesībām;
18. uzsver, ka ir nepieciešams pilnveidot ES līmeņa likumdošanu, lai aizsargātu sabiedrību pret nodarījumiem, kas saistīti ar jaunajām tehnoloģijām un varētu pārkāpt cilvēku pamattiesības; prasa efektīvi iesaistīt datu aizsardzības noteikumu uzraudzībā kvalificētas pilsoniskās sabiedrības struktūras, šajā nolūkā nodrošinot tām iespēju iesniegt valstu datu aizsardzības iestādēm sūdzības par datu aizsardzības noteikumu pārkāpumiem; norāda, ka līdztekus attiecīgam tiesiskajam regulējumam ir nepieciešams izglītēt iedzīvotājus par jaunajām norisēm digitālajā jomā, lai nodrošinātu, ka tiek efektīvi aizsargātas viņu tiesības uz privātumu; īpaši uzsver, ka ir vajadzīgas

mērķtiecīgas un novatoriskas iniciatīvas un īpašas vadlīnijas profesionāļiem, tostarp veselības aprūpes speciālistiem;

19. atgādina, ka ES pašreizējais tiesiskais regulējums nodrošina aizsardzību pret diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes dēļ, savukārt citi diskriminācijas veidi ir aplūkoti tikai saistībā ar nodarbinātību un profesionālo darbību; uzsver, ka ir ārkārtīgi daudz pierādījumu par dažādu faktoru dēļ īstenotu diskrimināciju tādās jomās kā izglītība, sociālā aizsardzība un piekļuve precēm un pakalpojumiem, tostarp mājokļiem, un pauž nožēlu par Vienlīdzīgas attieksmes direktīvas pieņemšanā iestājušos strupceļus;
20. aicina Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru atbalstīt vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanu un padarīt ES Ētikas kodeksu par dokumentu, kurā deklarēti saistoši principi attiecībā uz mainīgajām tehnoloģijām un izstrādes praksi;
21. uzsver, ka ar dzimumu saistīta vardarbība ir un paliek nopietns un nepieņemams pārkāpums; aicina Padomi steidzami pabeigt Stambulas konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu ratifikāciju ES, pamatojoties uz plašu pievienošanu bez jebkādiem ierobežojumiem; aicina arī dalībvalstis, kuras to vēl nav izdarījušas, ratificēt un īstenot Stambulas konvenciju; mudina dalībvalstis, kuras Stambulas konvenciju nav īstenojušas, to izdarīt; īpaši atzinīgi vērtē darbu, ko saistībā ar Stambulas konvencijas īstenošanas uzraudzību veikusi Ekspertu grupa vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanai (*GREVIO*); aicina Komisiju pārskatīt īstenošanas tiesību aktus, pievērsties ar dzimumu saistītas vardarbības blakusparādībām, un nodrošināt, ka ES mērogā ir pieejami statistikas dati par vardarbību pret sievietēm, lai politikas veidotāji ES un valstu līmenī būtu informēti par situāciju;
22. pauž bažas par to, cik daudzi lūgumraksti liecina par to, ka cilvēki, īstenojot savas pamattiesības, saskaras ar diskrimināciju, it īpaši nediskriminēšanas, valodisko tiesību, minoritāšu tiesību un īpašumtiesību jomā; atgādina, ka daudzveidības respektēšana ir viens no Eiropas Savienības dibināšanas pamatā esošajiem principiem, un atgādina arī par Hartas 22. pantā noteikto pienākumu respektēt kultūru, reliģiju un valodu daudzveidību; uzsver, ka gan dalībvalstu, gan ES līmenī būtu jāveicina atbalsta darbības šīs daudzveidības saglabāšanai; uzskata, ka viens no risinājumiem valodiskas diskriminācijas novēršanai ir pastiprināta reģionālo un mazākumtautību valodu lietojuma veicināšana; īpaši uzsver, cik svarīgas ir tiesības uz izglītību mazākumtautību valodās; ar bažām norāda, ka, neraugoties uz ES pastāvīgo iedzīvotāju patieso saikni ar ES, viņu vidū ir cilvēki, kuri pakļauti pārvietošanās brīvības ierobežojumiem un uz kuriem neattiecas ar diskriminācijas novēršanu saistīto tiesību nodrošinātā aizsardzība; šajā sakarībā atzinīgi vērtē Eiropas pilsoņu iniciatīvu "Minority SafePack"; aicina Komisiju ierosināt juridiskus instrumentus "Minority SafePack" pausto priekšlikumu īstenošanai;
23. uzsver, ka ir pienācīgi jāievēro Hartas 24. panta noteikumi par bērna pamattiesībām un jo īpaši princips, ka visās valsts iestāžu veiktās darbībās, tostarp, piemēram, ar pārrobežu strīdiem par aizgādību saistītos lēmumos, prioritāri jāņem vērā bērna intereses; šajā sakarībā atgādina arī par bērna pamattiesībām tikt uzklaustītam un par tiesībām principā uzturēt kontaktus ar abiem vecākiem, ja vien tas nav klajā pretrunā

bērna interesēm, un sazināties savā valodā, lai tādējādi aizsargātu bērna mantotās kultūras daudzveidīgās nianšes;

24. prasa ieviest saskaņotu ES rīcību Eiropas un starptautiskās bērnu aizsardzības jomā; uzsver nepieciešamību pastiprināt pārrobežu sadarbību starp dalībvalstīm un ES iestādēm, lai rastu pienācīgus un ātrus risinājumus bērnu nolaupīšanas gadījumos; uzskata, ka ES ir jāiesaistās bērnu tiesību veicināšanā, tostarp starptautiskā līmenī;
25. uzstāj, ka ir jāatjaunina Eiropas Ombuda pilnvaras, kā ierosināts Eiropas Parlamenta nesenoajā leģislatīvajā priekšlikumā par Eiropas Ombuda statūtu pārskatīšanu⁴, lai pilnveidotu attiecīgi Hartas 42. un 43. pantā noteiktās pamattiesības, kas attiecas uz piekļuvi dokumentiem un vēršanos pie ombuda; atgādina, ka šī jaunā regula par vispārējiem nosacījumiem, kas reglamentē ombuda pienākumu izpildi, ir pieņemta Parlamentā, taču vēl nav saņemta Padomes piekrišana.

⁴ Pieņemtie teksti, P8_TA(2019)0080.

**INFORMĀCIJA PAR PIENEMŠANU
ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	7.9.2020
Galīgais balsojums	+: 26 -: 4 0: 4
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Andrus Ansip, Jordan Bardella, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Mario Furore, Gianna Gancia, Ibán García Del Blanco, Alexis Georgoulis, Peter Jahr, Radan Kanev, Stelios Kympouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Frédérique Ries, Alfred Sant, Monica Semedo, Massimiliano Smeriglio, Yana Toom, Loránt Vincze, Thomas Waitz, Stefania Zambelli, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Pernando Barrena Arza, Ádám Kósa, Marie-Pierre Vedrenne

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAĶSTA**

26	+
EPP	Alexander Bernhuber, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Peter Jahr, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Ádám Kósa, Dolors Montserrat, Loránt Vincze
S&D	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Ibán García Del Blanco, Cristina Maestre Martín De Almagro, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio
RE	Frédérique Ries, Monica Semedo, Yana Toom, Marie-Pierre Vedrenne
Greens/EFA	Thomas Waitz, Tatjana Ždanoka
GUE	Pernando Barrena Arza, Alexis Georgoulis
NI	Eleonora Evi, Mario Furore

4	-
RE	Andrus Ansip
ECR	Ryszard Czarnecki, Emmanouil Fragkos, Kosma Złotowski

4	0
ID	Jordan Bardella, Markus Buchheit, Gianna Gancia, Stefania Zambelli

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas